

մոցի վրայ կը նստի . ոչ երբեք միջին պատուաւոր սենեակը կը բնակի , և ոչ ալ տանը գլխաւոր մեծ դռնէն կ'անցնի :

Երբոր հայրը զինքը կը կանչէ , պարտական է ամէն բան թողուլ երթալ :

Պատուեցէք ձեր հօրը հաւասար զանոնք՝ որ ձեր կրկին տարիքը ունին . և ձեր անդրանիկ եղբօրը հաւասար զանոնք՝ որ ձեզմէ տասուերկու տարի մեծ են :

Որդին առանց նայելու հօրը և մօրը պակասութեանցը՝ պարտական է պատուել զանոնք և ամենայն ջանքով անոնց պակասութիւնները ծածկել :

Եւ խարհքիս մէջ առաջին արցունք թափողը՝ թշուառ հայր մը եղաւ :

Թէ որ որդի մը իր հօրը կամ մօրը կենացը փնասելու ետեւէ ըլլայ՝ բոլոր ընտանիքը իշխանութիւն ունին և պարտական են տղան կտոր կտոր ընելու . ետքը պէտք է անոր տունը փլցնեն և երկիրը աղբանոց դարձնեն :

Ուրիշ Զինաց հեղինակներ ալ կ'ըսեն .

“ Լձն չարիք գէշ որդի ըլլալէն կը սկսի :

Ի՞նչն որ իր որդիական պարտուցը անփոյթ է , անոր ամէն առաքինութիւնները վտանգի մէջ են :

Ի՞նչ ամէն բան որ որդիական պարտուց կը փնասէ՝ հասարակաց կը փնասէ :

Ինքզինքը կը փառաւորէ՝ ով որ իր ծնողքը կը գովէ . ինքզինքը անպատիւ կ'ընէ՝ ով որ իր հայրը կամ մայրը կ'արհամարհէ ” :

Գաղղիացի նկարիչ մը լսելով որ մայրը տնանկութեան հասեր է . 1200 ֆրանք շալկեց բերաւ . բայց ծանրութենէն յոգնած՝ հասնելուն պէս մեռաւ :

Տղու մը հարցուցին՝ թէ Որն աւելի կը սիրես , հայրդ թէ մայրդ : Պատասխանեց տղան . Աւելի կը սիրեմ հայրս ու մայրս :

ԾԱՂԿԱՔԱՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Գ .

Լ՜ից՝ Է՜դ Կարօր Ժ՜ւ :

Օ ԱՐԾԱՆԱԼԻ է , սիրելի , և մեծ է այն սքանչելիք զոր արար Սուլէս 'ի ծով Կարմիր . իբրեւ բաժանեցան ջուրքն հաւատով՝ նման լեռանց բարձանց , քաղեղէն պարսպաց , արգելեալ կային 'ի բարձունս իբրեւ 'ի խորս , և կակղութիւն ջուրքն քարացեալ կայր և ոչ անցանէր զսահմանաւ , և փոխեցին զընութիւնս իւրեանց , և ունկնդիր լինէին արարածք առանց իմաստութեան . և սաստեցեալ կանգնեալ կային ալիքն , և հայեցեալ ակն ունէին վրիժուցն հատուցման , թէ երբ անցցէ ժողովուրդն , և զարմացեալ հայէին հրամանին Լստուծոյ . և երեւեցան հիմունք որ յաւիտենից , և խորք անդնդոց որ 'ի սկզբանէ հաստատեալ կային՝ վաղվադակի ցաւ մաքեցան . ամբարձին դրունք զգլուխս իւրեանց 'ի վեր , և 'ի վեր համբարձան դրունք որ յաւիտենից , և եկն եմուտ սիւն ամպոյ և լուսատու եղև ամենայն բանակին , և եկն էանց ժողովուրդն հաւատով , և եղէն դատաստանք ստուգութեան 'ի Փարաւոն և 'ի զօրս իւր և 'ի կառս և յերիվարս նորա :

ԶԳՕՆ

Լ՜ից՝ Լստուծոյ 'ի Սինա :

Եւ իբրեւ սրբեցան (Խարայելացիք) , ապա յերրորդում աւուր յայտնեցաւ սուրբն , յահ վայելութեան և 'ի փառս մեծութեան , և 'ի բարբառ սաստկութեան երազափոյթ որոտմամբն , սաստկաձայն շեփորայիցն՝ ստէպ ստէպ երազախաղաց շանթեռանդն կայծակամբն հատանելով , և հրատախառն բոցաձաձանչ փայլատակմամբն . շարժեցան լերինք , կացին և զտեղի առին արեգակն և լուսին յիւրաքանչիւր դնացից : Եւ

Սովսէս 'ի լեառն Սինէական, դիմեալ
եմուտ յամսն մրրկախառն, էառ ընկա-
լաւ զպատուիրանն հրամանի, ետես
Սովսէս զհոգին մեծաշուք, զվայել-
չութիւն գեղոյն, փութացաւ զարհու-
րեցաւ և կալաւ զնա սարսուռ տատա-
նման, վասն զի ետես զսրբութիւն սպա-
սուցն բարձրելոյ, զի իջեալ և յեցեալ
կայր 'ի վերայ լերինն մեծայաղթ զօրու-
թեամբն, յաղթահարեցաւ 'ի մեծա-
պատիւ աթոռոյն Ղստուծոյ բարձրելոյ,
զի պաշտէին զնա բիւրապատիկ գունդք
դասուցն և հաղարապատիկ ժողովք
բանակին զուարթնոց ծածկէին զերեսս
իւրեանց 'ի մեծապայծառ ահագին գե-
ղոյ նորա, և ընթանային թռչէին ա-
րագաթ և թռչոցն, կարգային, սուրբ
ասէին և փառաւորէին զմեծութիւն
նորա. զուարթունք էին և պատրաստք,
փոյթք և երազունք յընթացս իւրեանց,
գեղապանձք և վայելուչք, պայծառա-
գեղք և ցանկալիք, ընթանային սուրբ
ասէին և փառաւորէին, կատարէին
զհրաման փառաց նորա. ելանէին և ի-
ջանէին ընդ այերս օդեղէնս իբր փայ-
լատակունք երազափոյթք առանց նշմա-
րելոյ: Սովսէս խօսէր և Ղստուած լսէր
նմա 'ի ձայն բարբառոյ. կայր յայնմ
աւուր Խորայէլ զահի հարեալ երկիւղիւ
և զողութեամբ 'ի մեծ զարհուրումն,
հարեալ 'ի բերանս անկեալ կային յե-
րեսս իւրեանց, և ոչ կարացին հան-
դուրթել մեծասաստ սաստից մեծի տէ-
րութեան: Ոչ կարացին լսել ըզ-
բարբառն Ղստուծոյ, թէ և ոչ ելին 'ի
լեառն և ոչ յամսն թլփայորդ սաստիկ
մրրկեալ մախն:

ՆՈՅՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Շաքարի եղէք¹:

ՇԱՔԱՐԻ եղէքը աւելի արեւելեան
Հնդկաստան ու Բմերիկա կը մշակուի:
Բնիկայ արմատէն զանազան ցօղուններ
կ'արձրկէ իրեք չորս մեթր բարձրու-
թեամբ ու իրեքէն ինչուան հինգ հա-
րիւրորդամեթր հաստութեամբ, վե-
րէն վար յօդուածներով, որ մէկմէկէ
իրեք իրեք բեթալի հեռու են: Տերե-
ները ան յօդուածներէն կը բուսնին ու
իրեք չորս սաք երկայնութիւն կ'ունե-
նան և մէկ բեթալի լայնութիւն: Եւս
ցօղունները ինչուան տարուան մը ջըլ-
լան ծաղիկ չեն տար, և երբոր մէկ տա-
րին կը լմնցնեն՝ այն ատեն ծայրերնին
երկայն բարակ կը բարձրանայ, առանց
յօդուածներու, և վրան ճերմակ փունջ
մը կուտան որ զանազան ճիւղ կը բաժ-
նուի, ամէն մէկը ճերմակ մետաքսի
պէս ծաղկւններով զարդարուած:

Եւս բոյսիս մշակութիւնը շատ հին
կ'երևնայ, և կը կարծուի թէ ասոր ըս-
կիղըը Հնդկաստանէն ըլլայ, և առա-
ջին անգամ հոն մշակուած ըլլայ:

Շատերը հաւանական կը կարծեն
որ այս բոյսս հին Յունաց ու Հռով-
մայեցոց անծանօթ էր, և թէ Եւրա-
բացիք իրենց աշխարհակալութեանց
ատենները այս բոյսս առաջին անգամ
իրենց երկիրը բերին, և անկից կամաց
կամաց Հռոդոս, Սալդա, Սոուա ու
Սիկիլիա անցաւ: Սիկիլիայէն Սպանիա,
Սատերա, Բանարեան կղզիներն ու
Վանաչ գլուխն անցաւ: Վաղղիոյ հա-
րաւային կողմերը այս բոյսս մշակելու
փորձեր ըրին և շատ աղէկ յաջողեցաւ:
Բմերիկայի գտուելուն վրայ շատ չան-
ցաւ հոն սկսաւ մշակուիլ և ոմանք հա-

¹ Լատ. Saccharum officinale. Ըստ Լինն: Գլ.
Cannamèle officinale կամ Canne à sucre.